

Beleidsvoorstel

Datum van schrijven: 29/11/2023

Beleidsvoorstel richt zich tot verkiezingen van 9 juni 2024

- Europese verkiezingen
- federale verkiezingen
- regionale verkiezingen

13 oktober 2024: lokale verkiezingen

- provincieraadsverkiezingen
- gemeenteraadsverkiezingen

- Alle niveau's (van Schumanplein over wetstraat tot dorpsstraat)

VOEDSELBELEID

Een voedselbeleid dat kansen biedt voor de landbouwsector

BELEIDSVORSTEL, DE OPLOSSING

1. Een voedselbeleid draagt bij aan een correcte prijs voor elke schakel in de keten

Een voedselbeleid dient bij te dragen aan een correcte prijs voor land- en tuinbouwproducten, dit is immers een noodzakelijke voorwaarde voor het verder verduurzamen van de voedselproductie, op welke wijze een bedrijf ook produceert. Een voedselbeleid geeft richting aan de verdere verduurzaming van het voedselsysteem en moet resulteren in duurzaam geproduceerd voedsel aan een eerlijke prijs voor elke schakel in de keten dat tegelijkertijd betaalbaar is voor de consument. Hiervoor is voldoende slagkracht noodzakelijk binnen de voedseldeal 'Eerlijke en echte prijzen'.

2. Een voedselbeleid wordt met de hele keten gerealiseerd

De land- en tuinbouwsector vervult een strategische rol in Vlaanderen aangezien ze de eerste schakel van de economisch en maatschappelijk zeer belangrijke agrovoedingsketen is. De uitdagingen in deze keten zijn groot en divers, waardoor ze samen en ketenbreed moeten worden vastgepakt. In de keten is nood aan afnemers die zelf mee de (financiële) risico's dragen, bijdragen aan de omkadering van de productie en meerkosten en meerwaarde correct aan de landbouwer vergoeden.

3. Een voedselbeleid zet in op een divers voedselsysteem

Het huidige voedselaanbod is zeer divers en kan lokaal, regionaal, Europees of internationaal geproduceerd zijn, in bulk voor consumenten die prijsgevoelig zijn of juist geproduceerd worden voor een nichemarkt voor consumenten die bereid zijn te betalen voor meerwaarde, ... Voor de land- en tuinbouwsector is een essentieel onderdeel van een voedselbeleid daarom het matchen van een veelheid en diversiteit van consumenten met een veelheid en diversiteit van producenten. Hierbij is het even legitiem als een landbouwer produceert voor een eerder anonieme (Vlaamse) consument als voor een klant die hij via de korte keten bedient als voor een klant die via deelname actief participeert in de productie en oogst van landbouwproducten. Ook is het een vrijwillige keuze van de producent als hij produceert op een hoogtechnologische manier, eerder inzet op agro-ecologische of biologische principes of op een combinatie van beide. Om verder te verduurzamen,

kunnen op voorhand geen bedrijfsvormen worden uit gesloten. Sowieso past de landbouwsector zich continu aan een veranderde vraag vanuit de maatschappij aan en ieder bedrijf doet dat op een manier die past bij de bedrijfsleider, het bedrijf, de omgeving,... Zodoende is de landbouwsector ondertussen zeer divers. Hoe groter het aantal verschillende bedrijfsvormen, hoe meer kruisbestuivingen mogelijk zijn en hoe meer innovaties gevonden kunnen worden. Al deze verschillende bedrijfsvormen en onderlinge wisselwerkingen zijn noodzakelijke voorwaarden voor verdere verduurzaming van de sector.

4. Een voedselbeleid verbindt

Een voedselbeleid draagt bij aan de verbinding tussen stad en platteland en tussen de producent en consument van voedsel. Door in te zetten op de nabijheid van landbouw en platteland wordt bij de consument meer bewustzijn gecreëerd over de wijze waarop voedsel geproduceerd wordt en wordt landbouwproductie meer naar waarde geschat en vertrouwd.

5. Een voedselbeleid ondersteunt innovatie in de keten

Om de voedingsketen verder te verduurzamen is innovatie nodig. Zo kan wetenschap en technologie (bijvoorbeeld big data, ggo-technologie,...) verder bijdragen aan het verminderen van inputs en voorkomen van negatieve externaliteiten zonder in te boeten op productiviteit, waarbij ook aandacht dient te gaan naar het opschalen van deze technieken. Daarnaast heeft de agrovoedingssector nood aan nieuwe ondersteunende mechanismen bijvoorbeeld om nieuwe ketens op te zetten (naar analogie van de nieuwe keten die rond Vlaamse soja wordt opgezet).

6. Een voedselbeleid is gebaseerd op feiten

Gezond voedsel dat duurzaam geproduceerd wordt door de Vlaamse land- en tuinbouwsector moet vervolgens in een gezond eet- en leefpatroon geconsumeerd worden. Binnen een voedselbeleid sensibiliseert de overheid over de weg die voedsel aflegt tot op het bord. Hierbij baseert zij zich op correcte, Vlaamse cijfers. Er is aandacht voor een eerlijke prijs aan de boer en de erkenning van de eigen voedingswaarde van elk plantaardig en dierlijk voedingsproduct bij de promotie van een evenwichtig, gezond en duurzaam voedingspatroon. Voedselbeleid is steeds gebaseerd op wetenschappelijke informatie.

7. Een voedselbeleid erkent de verduurzaming van de huidige Vlaamse productie

Europa en ook Vlaanderen hebben voor elke bedrijfsvorm de meest strenge duurzaamheidseisen ter wereld als het over voedselproductie gaat. De volledige Vlaamse land- en tuinbouwsector deed en doet met resultaat inspanningen op het gebied van emissies, antibiotica, dierenwelzijn, ... Ook zijn er diverse trajecten lopende die in toekomst zullen resulteren in verdere verduurzaming van de gehele sector. Een voedselbeleid erkent deze dynamiek en brengt ze in beeld. Ook creëert een voedselbeleid een kader waarmee ondernemers verdere verwachtingen en opportuniteiten rond duurzaamheid in hun bedrijfsmodel kunnen opnemen en ondersteunt ze innovatie hieromtrent.

8. Een voedselbeleid brengt de internationale context in rekening

Voedselconsumptie en -productie vinden plaats binnen een Vlaamse, Belgisch, Europese en mondiale context. Daarom moet steeds rekening gehouden worden met hoe voorgestelde oplossingen zich verhouden tot de wereldmarkt en Europese markt waarbinnen de Vlaamse land- en tuinbouw opereert. Ook moet de vraag hoe gestuurd kan worden op Vlaamse schaal en wat de neveneffecten zijn steeds expliciet meegenomen worden.

Aangezien het voedselsysteem onderdeel is van een zeer internationale context is het belangrijk dat een voedselbeleid instaat voor een gelijk speelveld wat betreft producten die in Vlaanderen worden geproduceerd en producten die worden geïmporteerd, bijvoorbeeld op het gebied van sanitaire eisen of dierenwelzijn. Een voedselbeleid dient te zorgen dat aan geïmporteerde producten dezelfde eisen worden gesteld als aan producten die in Vlaanderen worden geproduceerd. Ook ziet een voedselbeleid erop toe dat de eisen die gesteld worden aan de Vlaamse producenten niet verder gaan dan de Europese vereisten ('no gold plating'). Europese producten die aan normale Europese eisen voldoen komen immers evengoed op de Vlaamse markt terecht. Ook binnen de Vlaamse voedseldeals dient hiervoor aandacht te zijn.

9. Een voedselbeleid erkent de strategische waarde van Vlaamse voedselproductie

Voedsel is een primaire levensbehoefte en dus levensnoodzakelijk. Een voedselbeleid zet in op het recht op voedsel en erkent de strategische waarde van voedsel. De nabijheid van duurzame voedselproductie verhoogt de beschikbaarheid en vermijdt afhankelijkheid. Dit is een cruciaal uitgangspunt in een voedselbeleid dat de strategische rol van land- en tuinbouw voor onze economie en onze maatschappij versterkt. Zo draagt een voedselbeleid ook bij aan de herwaardering van nabije voedselproductie.

10. Een voedselbeleid komt tot stand met betrokkenheid van de land- en tuinbouwsector

Een voedselbeleid moet bijdragen aan de richting en het ambitieniveau voor het voedingssysteem. Het doel is om vanuit een echte dialoog met de hele keten (land- en tuinbouwsector, verwerkende voedingsindustrie, retail, consument) het volledige speelveld duidelijk te krijgen en in werkelijke betrokkenheid te zoeken naar manieren om verder te verduurzamen. Hierbij wordt rekening gehouden met ieders verwachtingen en mogelijkheden. Vanuit een reële probleemstelling (klimaat, fair trade, ...) wordt in dialoog, rekening houdend met andere factoren die van invloed zijn, gezocht naar diverse types landbouwbedrijven die kunnen bijdragen, in plaats van één bedrijfstype naar voren te schuiven. Bij elke voorgestelde oplossing wordt de invloed op ecologie (lokaal én mondiaal), economie (de individuele ondernemer én de individuele burger én de landbouwsector én de maatschappij) en sociale duurzaamheid (de maatschappij én de individuele ondernemer of burger) in beeld gebracht.

11. Een voedselbeleid gaat uit van een realistisch tijdsbestek en doelstellingen

Een land- of tuinbouwbedrijf van richting veranderen kan maar op een beperkt aantal beslissingsmomenten, omwille van de afhankelijkheid van contracten, lopende leningen, investeringscyclus, ... Bovendien moet sowieso rekening gehouden worden met de eigenheid van de sector die voornamelijk met levend kapitaal werkt. Een voedselbeleid houdt er dus rekening mee dat de land- en tuinbouwbedrijven, en dus de sector, de tijd krijgt om zich aan te passen. Een voedselbeleid moet de land- en tuinbouwbedrijven ondersteunen om op die momenten beslissingen te nemen die het bedrijf verder richting geven.

12. Een gedragen voedselbeleid streeft naar beleidscoherentie

Eens er een gedragen voedselbeleid is, moeten de aanverwante beleidsdomeinen zich hierop aanpassen zodat dit voedselbeleid ook werkelijk kan worden uitgevoerd. Uiteraard is beleidscoherentie tussen het voedselbeleid en landbouwbeleid zeer belangrijk, maar daarnaast moet ook coherentie met bijvoorbeeld het handelsbeleid, afvalbeleid, omgevingsbeleid, etc. worden gevonden. Zodoende leidt een Vlaams voedselbeleid tot het wegwerken van drempels en zoeken van kansen voor alle bedrijfstypen die mee kunnen doen. Oplossingen voor knelpunten waar alle bedrijfstypen mee kampen (zoals een eerlijke prijs voor producten, voldoende beschikbare ruimte voor landbouw, ...) worden dan ook gezocht voor alle bedrijfstypen. Het kan aangewezen zijn om ook de mededingingsregels, opgesteld om de consument te beschermen, aan te passen. Op lange termijn is het immers ook in het belang van de consument dat in Vlaanderen land- en tuinbouwers hun producten blijven produceren volgens de wensen van de Vlaamse consument.

Belangrijk is wel dat steeds rekening gehouden wordt met Europese randvoorwaarden en voor alle producten en productiesystemen dezelfde regels gelden met betrekking tot bijvoorbeeld voedselveiligheid of milieuwetgeving.

ALGEMEEN KADER EN TOELICHTING

Op alle beleidsniveaus worden initiatieven genomen rond een voedselbeleid en voedselstrategieën (Europees, Belgisch, Vlaams en lokaal). En alhoewel een voedselbeleid het landbouwbeleid niet vervangt, bestaat er wel wisselwerking tussen beide beleidsdomeinen. Vandaar dat een actieve betrokkenheid van de land- en tuinbouwsector nodig is om voedselbeleid en voedselstrategieën mee vorm te geven zodat deze meerwaarde hebben voor de land- en tuinbouwsector. Voedselbeleid en voedselstrategieën dienen mee een antwoord te bieden op een aantal grote uitdagingen in de landbouwsector zoals inkomen uit voedselproductie, toegang tot de keten en ruimte voor landbouw.

CONTEXT EN ANALYSE

De Europese Commissie lanceerde binnen de Europese Green Deal een Farm-to-Fork-strategie, met diverse uiteenlopende doelstellingen die impact hebben op de landbouwsector.

Ondertussen ging in november 2022 in Vlaanderen een Voedseltop door waar een Vlaamse voedselstrategie werd gepresenteerd. Deze Vlaamse voedselstrategie wordt momenteel uitgewerkt in voedseldeals, bijvoorbeeld met betrekking tot 'Eerlijke en echte prijzen', 'Agro-ecologie' en 'Voedselgrond'. Of een voedseldeal een meerwaarde is voor de landbouwsector hangt af van de concrete uitwerking ervan. Niet elke deal is al even ver uitgewerkt en het risico bestaat dat sommige deals wel en andere niet gerealiseerd kunnen en zullen worden, waardoor het eindresultaat van de Vlaamse voedselstrategie onevenwichtig kan uitpakken. Strategische doelstellingen en deals die kostprijsverhogend werken voor de landbouwer kunnen daarom niet los gezien worden van de eerlijke prijs voor de boer.

Behalve de Vlaamse voedselstrategie bestaan binnen het Vlaams voedselbeleid nog andere werven zoals de Eiwitstrategie, Platform Voedselverlies of Werkagenda Circulaire Voedselketen, ... Over het algemeen is voor deze initiatieven geen structureel budget beschikbaar. De werking is zodoende afhankelijk van ad hoc en projectfinanciering.

Ook op lokaal niveau wordt aan voedselstrategieën gewerkt; op [de website van VVSG](#) is te zien welke gemeentes hieromtrent initiatieven namen.

Het voedselbeleid is meer dan een landbouwbeleid en vervangt het niet, maar zal er wel impact op hebben. Daarom is het belangrijk dat het voedselbeleid ook een meerwaarde heeft voor de land- en tuinbouwsector; een voedselbeleid dient een grote groep gangbare landbouwers aan te spreken zodat zij worden gestimuleerd tot verdere verduurzaming. Tegelijkertijd kan een voedselbeleid een rol spelen in bijvoorbeeld een eerlijke prijsvorming van voedsel of lokale toegang tot gronden.